

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕСТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ "ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ"

І.В.ОСАДЧУК – к.с.-г.н., в.о. доцента

Особливості методики викладання, особливості організації і проведення навчального процесу, багато в чому, якщо не сказати в основному, витікають з того, якими якостями повинен володіти випускник ВУЗу. Профіль випускника, незалежно від того, який з різноманітних за задачами та напрямками типів навчання він пройшов, обов'язково включає в себе таку групу здібностей і якостей, як наявність певних знань, навичок та умінь.

Необхідною складовою процесу навчання є перевірка знань і умінь студентів. Правильно організована перевірка не обмежується тільки контролем знань і умінь, а й передбачає навчання, розвиток і виховання студентів.

Перевірка засвоєння знань може бути здійснена за допомогою різноманітних форм контролю. Однією з таких форм є програмований контроль знань і умінь студентів.

Розробка способів програмованого контролю знань і умінь студентів дає можливість викладачу безперервно стежити за засвоєнням знань кожним студентом і на підставі цього коригувати навчальний процес (1). І тут може виникнути запитання про те, наскільки використання програмованого контролю відповідає вимогам сучасності.

Одним з напрямків трансформації навчального процесу типу "викладання" в навчальний процес типу "навчання" є заміна контролю за навчальним процесом, з боку викладача на контроль з боку того, хто навчається (2). Але, уважно вивчити ідею програмованого контролю знань і умінь студентів, можна дійти висновку, що, у разі використання цієї форми контролю, студенти можуть не тільки самі виявляти стан своїх знань, умінь та навичок, але й визначати подальші можливості свого пересування у вивченні певного матеріалу. Крім того, правильна організація програмованого контролю веде до розвитку мислення, виховання вольових якостей особистості студента та формування самостійності як риси його особистості.

Важливість використання програмованого контролю знань і умінь студентів, яке може сприяти підвищенню ефективності навчально-виховного процесу зумовила актуальність нашої теми. Метою нашої роботи є створення і добір програмованих контрольних завдань, які дають можливість здійснювати "поопераційну" перевірку

ку знань і умінь студентів і коригувати навчальний процес при вивченні курсу "Основи менеджменту".

В даній статті ми розглянемо приклади тестових завдань, що використовуються нами в ХДАУ для встановлення оберненого зв'язку, систематизації і контролю знань студентів.

У процесі викладання курсу "Основи менеджменту" ми використовуємо різні види тестів: альтернативний, доповнення, нагадування, множинний вибір, відповідність, ранжування, комбінований. Альтернативний тест складається з речень, які містять якесь твердження, правильність або неправильність якого повинен визначити студент. При складанні такого тесту слід утікати слів, що підказують відповідь. Речення слід формулювати лаконічно і однозначно, правильні та неправильні по змісту речення розміщувати вроздріб (3). Відповіді на тестові завдання даного типу студенти можуть давати словами ("так" або "ні") або знаками ("+" або "-"). Цей вид тестів ми використовуємо піл час контролю таких показників засвоєння, як уміння визначати призначення фактів, законів, підводити під поняття, встановлювати причину, що викликає те або інше явище. Наприклад, при вивченні теми "Організаційні відносини в системі менеджменту" можна використовувати такий тест:

Прочитайте наведені нижче твердження і у разі їх правильності підкресліть слово "так".

Менеджеру слід відшукати шляхи для збільшення спеціалізації-скорочення різноманітності і/або ступеня контролю діяльності або збільшення кількості повторень, якщо

1   2

так   ні   (А) розмах діяльності високий, але глибина діяльності невелика;

так   ні   (Б) глибина і розмах діяльності низькі;

так   ні   (В) глибина і розмах діяльності високі;

так   ні   (Г) розмах діяльності низький, а рівень глибини діяльності високий.

Правильну відповідь на це запитання можна дати і так 1, В.

Тест доповнення являє собою завдання-речення з пропуском слова, поміченим крапками. Відповідь на тестове завдання даного типу повинна бути лаконічною і однозначною. Наприклад, одним з завдань тесту доповнення може бути таке:

Функції; а) визначення завдань організації; б) визначення способів їх вирішення; в) забезпечення здійснення здійснюється у межах фази організаційного процесу.

Слово-відповідь – "ініціювання".

Тест нагадування являє собою пряме запитання, яке вимагає однозначної відповіді у вигляді слів, схеми, числа і т. д. Наведемо приклади тестових завдань даного типу, що використовується під час вивчення теми "Урахування зовнішніх факторів у підприємницькій діяльності":

1. Як називається вплив на діяльність фірми, який є результатом таких факторів як виробництво, розподіл і споживання товарів та послуг в тих регіонах, де функціонує дана фірма?

2. Який характер, крім накладання обмежуючих санкцій, мають політично-правові впливи?

3. Чому відповідає концепція продажу, якщо промисловість знаходиться у стані монополістичної конкуренції? 4. Який основний тип інформації, крім географічної, психографічної та інформації про поведінку покупців, використовується менеджерами при створенні потреби споживача?

Ключ для перевірки відповідей студентів:

1. Зовнішні економічні впливи;
2. Підтримка прибутків фірми та її захист;
3. Невеликій частці ринку на кожного продавця;
4. Демографічна.

Тест – множинний вибір призначається для контролю засвоєння різних показників. Він включає завдання з правильними і неправильними відповідями, між якими студент повинен зробити вибір. Бажано, щоб вибрати потрібно було між чотирма відповідями. Наприклад, при вивченні теми "Поточне планування" для картки тесту можна використати такі завдання:

1. Ці плани стандартизують рішення по операціям і процесам, що регулярно повторюються:

а) функціональні;	в) одночасні;
б) довгострокові	г) стабільні.
- ні;

2. Практично ніяк не пов'язані з стратегією корпорації плани:

а) функціональні;	в) програмні;
б) проектні;	г) стабільні.

Ключ: 1 – г; 2 – г.

Тест – відповідність складається з двох частин, між окремими пунктами яких студент повинен встановити відповідність. При складанні таких тестових завдань ми додержуємося того, щоб один стовпик складається з п'яти речень, а другий – з семи слів, схем і т. д.

Наведемо приклад такого тесту, який використовується при вивченні функції менеджменту "Мотивація":

Порівняйте ієрархію потреб з організаційною політикою (4):

1. Робота, що вимагає максима- А – фізіологічні;
Д – у наявності притулку;
2. Ранг посади працівника. В – поваги;
3. Стосунки у робочій групі Г – самореалізації;
4. Пенсійна програма. Д – безпеки та захисту;
5. Основна заробітна плата. Е – у лояльності;
Є – соціальні.

Ключ: 1- Г; 2- В; 3 – Е, Є; 4 – Д; 5 -А,Б.

Тест ранжування являє собою перелік об'єктів контролю, які повинні бути розміщені по порядку.

Наведемо приклад тесту ранжування, що використовується при вивченні теми "Прийняття рішень у процесі управління організацією" (5):

Визначте порядок дій при розв'язанні проблеми:

1. Опис проблеми;
2. Документальне оформлення задач;
3. Визначення вирішуємості проблеми;
4. Визначення відхилення фактичного стану системи від бажаного;
5. Оцінка ступеня повноти і достовірності інформації про проблему;
6. Оформлення рішення;
7. Розробка варіантів вирішення проблеми;
8. Визначення існування проблеми;
9. Оцінка новизни проблеми;
10. Контроль за виконанням рішень;
11. Вибір рішення;
12. Оцінка варіантів вирішення;
13. Організація виконання рішення;
14. Постановка задачі виконавцю;
15. Вибір критерію оцінки варіантів вирішення;
16. Встановлення взаємозв'язку з іншими проблемами;
17. Формування проблеми;
18. Визначення причин виникнення проблеми.

Комбінований тест містить завдання тестів різних типів (наприклад, тестів доповнення і множинного вибору).

Слід зауважити, що всі типи тестів, які ми використовуємо можна класифікувати і за рівнем складності. Так, наприклад, альтернативний тест та тест множинного вибору можна віднести до 1-го

рівня складності, оскільки в завданнях цих тестів закладено підказку. Тести доповнення та нагадування можна віднести до 2-го рівня складності, оскільки, при виконанні завдань студенти повинні самостійно по пам'яті відтворювати і застосовувати раніше набуті знання. І, нарешті, тест ранжування, який у нашому випадку постає тестом – проблемою, оскільки передбачає створення алгоритму по прийняттю рішень, тобто призначається для виявлення творчих умінь студентів, можна назвати тестом вищого рівня складності.

Найбільшу ефективність від застосування тестів можна під час засвоєння теоретичних знань з курсу "Основи менеджменту" студентами університету.

Як показує практика, цілеспрямоване включення в навчально-виховний процес програмованого контролю знань і умінь студентів сприяє підвищенню його ефективності. Результати досліджень доводять успішність втілення в навчальний процес створених і підібраних програмованих контрольних завдань. Таким чином, їх доцільно включати в систему навчання основам менеджменту разом з іншими як традиційними, так і новими методами контролю.

Література:

1. Буринська Н.М. Методика викладання хімії. -К. Вища школа.-1987.-С.155.
2. Виханский О.С., Наумов А.И. Практикум по курсу Менеджмент. -М.: Гардирика. -1998. -с.30.
3. Пак М.С. Из опыта использования тестових заданій // Химия в школе. - 1993. -№2. С.41-43.
4. Тарнавська Н.П., Пушкар Р.М. Менеджмент: теорія та практика. - Тернопіль. -1997. -с.227
5. Шегда А.В. Основи менеджмента: Учебное пособие. -К.: Товариство «Знання». -1998. -с.465-466.